

Lieve Heijsters

Utrecht Stedelijk Gymnasium | lheijsters@usgym.nl

Aanleiding

- Opkomst autoritaire leiders wereldwijd
- Leerlingen vonden lesstof over de rechtsstaat saai
- Ver-van-hun-bed-show
- Dalende leesvaardigheid
- Tekstfragmenten zijn geen tovermiddel

Ontwerpvraagstuk:

**Hoe bevorder je
met tekstfragmenten uit Harry Potter
het belang dat hoogbegaafde groep 8-leerlingen
hechten aan de democratische rechtsstaat?**

Gelijkheid

Vrijheid

Ontwerpprincipe 1.

Aansprekende contexten

Selecteer fragmenten die qua thematiek relevant zijn en leerlingen verwonderen.

Ontwerpprincipe 2. Interne dialoog om emoties op te wekken

Maak leerlingen bewust van de gedachtes, vragen, gevoelens en bedenkingen die bij het lezen in hen opkomen. Verdiep gesprek tussen lezer en tekst.

voorbereidend
schrijven

Handwritten notes on the left margin of the text box:

- au...
- Ja precies
- niet helemaal dus

Text inside the box:

'Nee, meneer, nee, nee ... Dobby zal zich na dit bezoek heel zwaar moeten straffen. Dobby zal de oven deur moeten dichtslaan met zijn oren ertussen. Als ze dit ooit te weten zouden komen-'
'Maar valt het niet erg op als jij de ovendeur dichtslaat met je oren ertussen?'
'Dobby denkt van niet, meneer. Dobby moet zich altijd wel ergens voor straffen. Ze laten Dobby gewoon z'n gang gaan. Soms herinneren ze hem eraan dat hij nog straf tegoed heeft ... '
'Waarom ga je dan niet gewoon weg? Waarom ontsnap je niet?'
'Een huis-elf moet vrijgelaten worden, meneer. En de familie laat Dobby nooit vrij... Dobby moet de familie dienen tot zijn dood... '
Harry staarde hem aan.
'En ik maar denken dat het erg was om hier nog vier weken te moeten blijven,' zei hij. 'Als ik dit hoor, lijken de Duffelingen haast menselijk. Kan niemand je helpen? Kan ik je niet helpen?'
Harry kreeg meteen spijt dat hij dat gezegd had, want Dobby barstte opnieuw in luid, dankbaar gejammer los.
'Alsieblijft!' fluisterde Harry paniekerig. 'Niet zo hard! Als de Duffelingen je horen, als ze merken

Handwritten notes on the right margin of the text box:

- al twee weken!
- emotionaal type

reflectie
gericht op

verbeelding
herkenning
sympathie
inleving

Ontwerpprincipe 2. Interne dialoog om emoties op te wekken

Maak leerlingen bewust van de gedachtes, vragen, gevoelens en bedenkingen die bij het lezen in hen opkomen. Verdiep gesprek tussen lezer en tekst.

voorbereidend
schrijven

au... 'Nee, meneer, nee, nee ... Dobby zal zich na dit bezoek heel zwaar moeten straffen. Dobby zal de oven deur moeten dichtslaan met zijn oren ertussen. Als ze dit ooit te weten zouden komen.'

Ja precies 'Maar valt het niet erg op als jij de ovendeur dichtslaat met je oren ertussen?'

'Dobby denkt van niet, meneer. Dobby moet zich altijd wel ergens voor straffen. Ze laten Dobby gewoon z'n gang gaan. Soms herinneren ze hem eraan dat hij nog straf tegoed heeft ... '

'Waarom ga je dan niet gewoon weg? Waarom ontsnap je niet?'

'Een huis-elf moet vrijgelaten worden, meneer. En de familie laat Dobby nooit vrij... Dobby moet de familie dienen tot zijn dood... '

Harry staarde hem aan.

niet helemaal dus 'En ik maar denken dat het erg was om hier nog vier weken te moeten blijven,' zei hij. 'Als ik dit hoor, lijken de Duffelingen haast menselijk. Kan niemand je helpen? Kan ik je niet helpen?'

Harry kreeg meteen spijt dat hij dat gezegd had, want Dobby barstte opnieuw in luid, dankbaar gejammer los.

als twee weken emotioneel type 'Alsieblieft!' fluisterde Harry paniekerig. 'Niet zo hard! Als de Duffelingen je horen, als ze merken

is het goed dat doobby
Harry op deze manier
beschermt?
en waarom wel of niet?

Waarom de Duffelingen
het recht hebben om
Harry op te sluiten in zijn
kamer?

-HOE ZOU JE
TEGENOVER
DOBBY DOEN?

OPDRACHT 1. WAT IS VRIJHEID?

1. Probeer je een moment te herinneren waarop je je helemaal vrij voelde.
 - a. Waar was je?
 - b. Met wie was je? Of was je alleen?
 - c. Wat deed je?
 - d. Welke emotie(s) voelde je?
2. Geef nu een definitie (een beschrijving) van het woord vrijheid.

‘Vrijheid betekent voor mij...’

HD CLIP

OPDRACHT 3. WIE IS HET MEEST VRIJ?

Element	Harry	Dobby	Want...

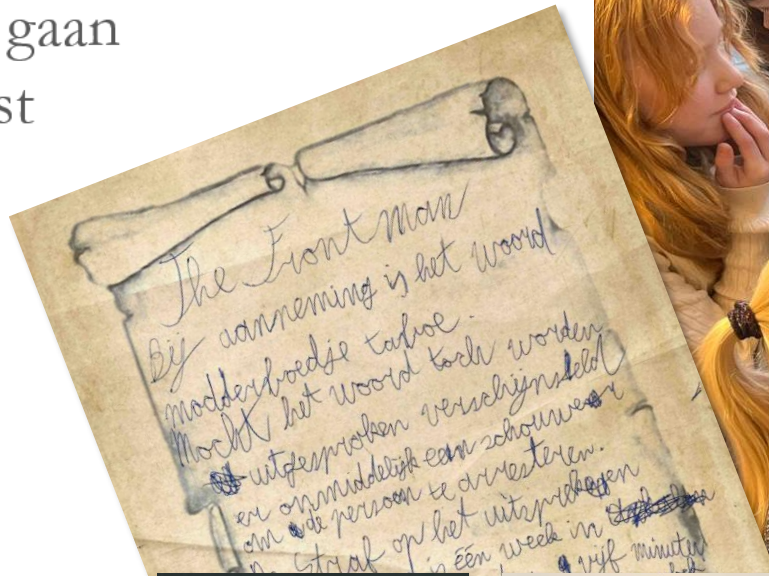
OPDRACHT 3. WIE IS HET MEEST VRIJ?

Element	Harry	Dobby	Want...
Bewegen		X	Maar Dobby mag niet zitten
Denken & spreken !!	X		
Zijn wie je bent	X	/	Kleding draagt
Doen		In dit fragment	
Met anderen zijn	/	X	

Ontwerpprincipe 3.

Externe dialoog over waardendilemma's

Ontwerp exploratieve dialogische activiteiten, waarin leerlingen in gesprek gaan over de dilemma's die in tekst naar voren komen en hun lees- en levenservaringen uitwisselen.

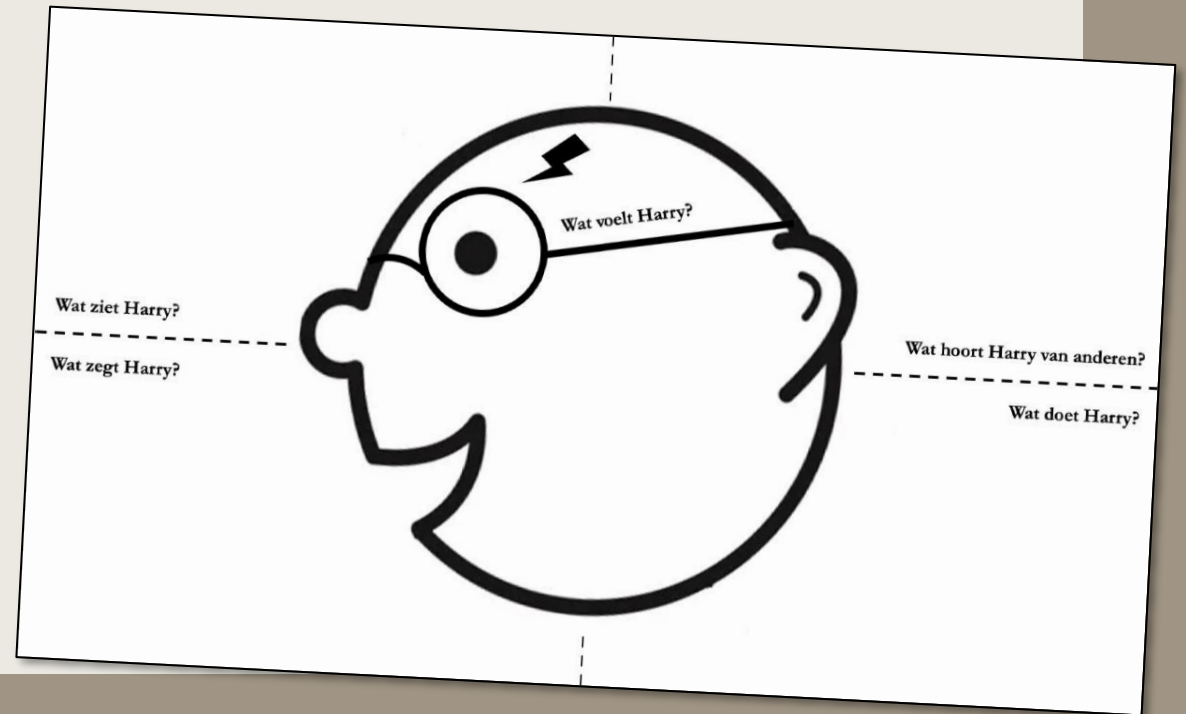

Ontwerpprincipe 4. Creatieve expressie

Ontwerp een creatieve opdracht waarin leerlingen verbeelden wat het personage meemaakt en voelt.

OPDRACHT 5. WAT VOELT HARRY?

1. Lees vanaf: *'Harry keek op toen hij de brief uit had en slikte moeizaam'*
2. Onderzoek in tweetallen
welke emoties Harry in dit deel van de tekst voelt.
Schrijf die op de empathiekaart in het hoofd van Harry.

Met een lesontwerp gebaseerd op de ontwerpprincipes:

Ontwerpprincipe 1.

Aansprekende contexten

Selecteer fragmenten die qua thematiek relevant zijn en leerlingen verwonderen.

Ontwerpprincipe 2. Interne dialoog om emoties op te wekken

Maak leerlingen bewust van de gedachtes, vragen, gevoelens en bedenkingen die bij het lezen in hen opkomen. Verdiep gesprek tussen lezer en tekst.

Ontwerpprincipe 3.

Externe dialoog over waardendilemma's

Ontwerp exploratieve dialogische activiteiten, waarin leerlingen in gesprek gaan over de dilemma's die in tekst naar voren komen en hun lees- en levenservaringen uitwisselen.

Ontwerpprincipe 4. Creatieve expressie

Ontwerp een creatieve opdracht waarin leerlingen verbeelden wat het personage meemaakt en voelt.

Is **de waarneembare uitkomst** dat leerlingen de *gevoelens kunnen beschrijven* van personen die verkeren in situaties waarin democratische waarden worden verdrukt en *een onderbouwing kunnen geven* van het belang van leven in een democratische rechtsstaat.

**Citaat van leerling
tijdens de focusgroep:**

“Het stuk van Harry Potter heeft erbij geholpen. Want het stuk dat we gelezen hebben laat zien dat als je in onvrijheid leeft je daardoor hopeloos wordt. [...]. En al die dingen bij elkaar hebben wel geholpen om een beter beeld hierbij te krijgen.”

Opdracht 6. Wat betekent het om in een rechtsstaat te leven?

Is het belangrijk dat we leven in een rechtsstaat?

☒ ja of ☐ nee

Leg uit waarom...

Omdat anders mensen onrechtvaardig zouden worden opgesloten, hun vrijheid wordt dan beperkt zonder duidelijk rede. Het geeft ook orde, anders zou het een grote rommel zijn. Verder zijn er ook dingen in het verleden gebeurd waar we nu spijt van hebben, dus is het fijn als dat wordt vastgelegd in een grondwet. Als we dat niet doen zal discriminatie veel vaker voorkomen en gaat het slavernij verleden zich misschien herhalen.

Zijn er vragen?

Wil je de materialen in je postvak? Laat dan je mailadres achter.